

**CAREGIVERS' FACTORS RELATED WITH MEDICATION
ADHERENCE AMONG PATIENTS RECEIVING
HIGHLY ACTIVE ANTIRETROVIRAL THERAPY**

YAOWARES DEEKONG

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF MASTER OF NURSING SCIENCE
(COMMUNITY HEALTH NURSING)
FACULTY OF GRADUATE STUDIES
MAHIDOL UNIVERSITY
2004**

ISBN 974-04-5547-6

COPYRIGHT OF MAHIDOL UNIVERSITY

ปัจจัยของผู้ดูแลที่มีผลต่อการรับประทานยาอย่างสม่ำเสมอของผู้ป่วยที่รับประทานยาต้านไวรัสเอดส์
CAREGIVERS' FACTORS RELATED WITH MEDICATION ADHERENCE
AMONG PATIENTS RECEIVING HIGHLY ACTIVE ANTIRETROVIRAL
THERAPY

เขวเรศ ศีลข 4436594 RACN/M

พย.ม. (การพยาบาลอนามัยชุมชน)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : วันทนา มณีศรีวงศ์กุล, D.N.Sc, ยูพาพิน ศิริโพธิ์งาม, D.S.N.

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ดูแล (อายุ เพศ การศึกษา อาชีพ รายได้ จำนวนบทบาททางสังคม คุณภาพของสัมพันธภาพระหว่างผู้ป่วยและผู้ดูแล การดูแลให้ผู้ป่วยรับประทานยาอย่างสม่ำเสมอ) ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ และแรงสนับสนุนทางสังคม กับการรับประทานยาอย่างสม่ำเสมอของผู้ป่วยที่รับประทานยาต้านไวรัสเอดส์ และศึกษาอำนาจการทำนายการรับประทานยาอย่างสม่ำเสมอของผู้ป่วย โดยปัจจัยของผู้ดูแล กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยที่รับประทานยาต้านไวรัสเอดส์และผู้ดูแล กลุ่มละ 128 ราย ที่มารับบริการตรวจรับยาที่สถาบันบำราศนราดูร

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ป่วยรับประทานยาต้านไวรัสเอดส์อย่างสม่ำเสมออยู่ระหว่างร้อยละ 27.5 ถึง ร้อยละ 100 (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ร้อยละ 96.9 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับร้อยละ 9.1) โดยมีผู้ป่วยร้อยละ 86.1 รับประทานยาได้อย่างสม่ำเสมอ ($\geq 95\%$) และ ผู้ป่วยร้อยละ 13.9 รับประทานยาได้อย่างไม่สม่ำเสมอ ผู้ดูแลมีอายุระหว่าง 18-72 ปี ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 68.8) จบชั้นประถมศึกษา (ร้อยละ 35.2) มีรายได้เพียงพอ (ร้อยละ 62.5) มีอาชีพทำงานอยู่ที่บ้าน (ร้อยละ 27.3) ประมาณร้อยละ 23.4 มีจำนวนบทบาททางสังคมเพียง 1 บทบาท ส่วนใหญ่เป็นคู่สมรสของผู้ป่วย (ร้อยละ 51.6) มีสัมพันธภาพระหว่างผู้ป่วยกับผู้ดูแลอยู่ในระดับดี (ร้อยละ 88.2) และ ดูแลให้ผู้ป่วยรับประทานยาอย่างสม่ำเสมอ (ร้อยละ 82) การศึกษาของผู้ดูแลมีความสัมพันธ์กับการรับประทานยาอย่างสม่ำเสมอของผู้ป่วยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในการวิเคราะห์สมการการถดถอยพบว่า การศึกษา แรงสนับสนุนทางสังคม และการดูแลให้ผู้ป่วยรับประทานยาอย่างสม่ำเสมอ สามารถร่วมทำนายการรับประทานยาอย่างสม่ำเสมอของผู้ป่วยได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (overall $F_{(3,128)}=3.209$; $p=.027$)

ผลการศึกษานี้เป็นประโยชน์แก่บุคลากรทางสาธารณสุขในการวางแผนเพิ่มแรงสนับสนุนทางสังคมให้ผู้ดูแลได้รับข้อมูลเกี่ยวกับเรื่อง โรคเอดส์ การใช้ยาต้านไวรัสและการดูแลอาการข้างเคียงจากการใช้ยาต้านไวรัส เพื่อให้ผู้ดูแลสามารถติดตามสนับสนุนให้ผู้ป่วยรับประทานยาต้านไวรัสได้อย่างสม่ำเสมอ

**CAREGIVERS' FACTORS RELATED WITH MEDICATION ADHERENCE
AMONG PATIENTS RECEIVING HIGHLY ACTIVE ANTIRETROVIRAL
THERAPY**

YAOWARES DEEKONG 4436594 RACN/M
M.N.S.(COMMUNITY HEALTH NURSING)

THESIS ADVISORS : WANTANA MANEESRIWONGUL, D.N.Sc;
YUPAPIN SIRAPO-NGAM, D.S.N.

ABSTRACT

The purposes of this study were to describe caregivers of patients receiving HAART in terms of background characteristics (age, gender, education, occupation, income, number of social roles, quality of patient-caregiver relationship, and help with medication adherence), knowledge about HIV/AIDS, social support and medication adherence among patients receiving HAART, and to predict medication adherence among patients receiving HAART by using the caregivers' factors. Subjects were 128 patients receiving HAART and 128 caregivers who came for a follow up visit at Bamrasnaradura Infectious Disease Institute, Thailand. Questionnaires were used to collect data.

In this study, patients' medication adherence ranged from 27.5% to 100% with a mean of 96.94% (SD = 9.1%). About 86.1% of the subjects had good medication adherence ($\geq 95\%$), whereas 13.9% had poor medication adherence ($< 95\%$). The caregivers' age ranged from 18-72 years old. The majority of them were female (68.8%). About 35.2% of the caregivers finished elementary school, and about 62.5% had adequate income. One-fourth of them were household workers (27.3%), and had only one social role (23.4%). Most of them were spouses of the patients (51.6%). Almost all reported a very closed patient-caregiver relationship (88.2%). About 82% helped their patients with medication adherence. Caregivers' education demonstrated a significant relationship to medication adherence among patients receiving HAART. In multiple regression analysis, caregivers' education, social support and help with medication adherence were significant predictors of medication adherence among patients receiving HAART (overall $F_{(3, 128)} = 3.209$; $p = .027$).

These findings can be useful for health care providers to plan for interventions to support the caregivers in order to increase their influence in monitoring and enhancing medication adherence among patients receiving HAART.

**KEY WORDS : CAREGIVER / MEDICATION ADHERENCE /
ANTIRETROVIRAL THERAPY / HIV**

134 P. ISBN 974-04-5547-6